

Quick scan Flora en fauna

Onderzoek in het kader van bestemmingsplan Espel

projectnr. 231991.06
revisie 0.0
12 maart 2012

auteur

ir. M. Korthorst

Opdrachtgever

Gemeente Noordoostpolder
Postbus 155
8300 AD Emmeloort

datum vrijgave

16-03-2012

beschrijving revisie 0.0

concept

goedkeuring

K. van Dijk

vrijgave

S. Hammink

Quick scan Flora en fauna

Projectnr. 231991.06
16 maart 2012, revisie 0.0

Inhoud	blz.
1 Inleiding.....	4
1.1 Aanleiding.....	4
1.2 Doel	4
1.3 Leeswijzer	4
2 Wettelijk kader	5
3 Gebiedsbeschrijving	7
3.1 Situering plangebied.....	7
3.2 Toekomstige situatie	7
4 Methode.....	8
4.1 Bureaustudie natuurwaarden	8
5 Onderzoeksresultaten	11
5.1 Bureaustudie	11
5.2 Terreinbezoek.....	11
5.3 Conclusie Natuurwaarden	12
6 Toetsing aan natuurwetgeving.....	13
6.1 Effecten op de beschermde gebieden.....	13
6.2 Effecten op beschermde soorten	13
6.2.1 Vogels	13
6.2.2 Zoogdieren	13
6.2.3 Amfibieën	13
6.2.4 Planten	14
6.2.5 Overige beschermde soorten	14
7 Conclusies en aanbevelingen	15
7.1 Conclusie	15
7.2 Zorgplicht.....	15
7.3 Tot slot.....	15
Literatuur.....	16
<u> </u> Bijlage 1: Wettelijk Kader	18

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Noordoostpolder is momenteel bezig met een herziening van het bestemmingsplan voor het dorp Espel. Hierbij wil de gemeente 2 stroken grond, (Perceel EZ 473 en Perceel EZ 428) die nu nog de bestemming 'Bos' kennen, omzetten naar de bestemming 'Verkeer'. De gemeente zal hiervoor een wijzigingsbevoegdheid opnemen in het bestemmingsplan. De noordelijk gelegen parkeerplaats grenst direct aan het terrein van de horecagelegenheid 'De Ducdalf'. De tweede parkeerplaats ligt aan de zuidzijde van het Espelerpad.

Figuur 1-1: Globale ligging van beide parkeerterreinen.

De beoogde ontwikkeling is strijdig met het ter plaatse geldende bestemmingsplan. Vanwege de strijdigheid wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld. In het kader van dit bestemmingsplan dienen diverse gebiedsonderzoeken te worden uitgevoerd waaronder een onderzoek in het kader van de Flora- en faunawet.

Vanuit de Flora- en faunawet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Het herontwikkelen van de terreinen valt onder het begrip 'ruimtelijke ontwikkeling' uit de Flora- en faunawet.

1.2 Doel

In ruimtelijke plannen, zoals bestemmingsplannen, is in het kader van de uitvoerbaarheid inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten en gebieden. Er dient te worden aangetoond dat het plan uitvoerbaar is. Het doel van de voorliggende Quicksan is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de Flora- en faunawet en/of de Natuurbeschermingswet 1998 en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is.

1.3 Leeswijzer

De achtergrondinformatie van de planontwikkeling staat beschreven hoofdstuk 3, hoofdstuk 2 introduceert het wettelijk kader. Hoofdstuk 4 beschrijft de methode, hoofdstuk 5 gaat in op de onderzoeksresultaten en het veldbezoek. Hoofdstuk 6 omvat de effectenbeoordeling en maatregelen om effecten te voorkomen of beperken. In hoofdstuk 7 staan de conclusies van de toetsing beschreven. In de bijlage is een uitgebreide beschrijving opgenomen van het wettelijke kader.

2 Wettelijk kader

De Nederlandse natuurwetgeving valt uiteen in **gebiedsbescherming** en **soortbescherming**.

Gebiedsbescherming

De gebiedsbescherming omvat Beschermd Natuurmonumenten aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, Speciale Beschermingszones (SBZ/Natura 2000) aangewezen in het kader van de Vogel- en/of Habitatrichtlijn en de Ecologische Hoofdstructuur. De gebiedsbescherming van Natura 2000 is sinds oktober 2005 volledig geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet 1998. Globaal kan gesteld worden dat de gebiedsbescherming gericht is op de bescherming van de waarden waarvoor een gebied is aangewezen. Deze bescherming is gebiedspecifiek, maar kent wel de zogenaamde externe werking. Dat wil zeggen dat ook handelingen buiten een beschermd gebied niet mogen leiden tot verlies aan kwaliteit in het beschermde gebied.

Soortbescherming

De soortbescherming is geregeld in de Flora- en faunawet. Deze geldt overal in Nederland. In het kader van de Flora- en faunawet is een groot aantal plant- en diersoorten beschermd. Om bij het opstellen van plannen, dan wel bij de uitvoering van de werkzaamheden, rekening te kunnen houden met de aanwezige beschermde plant- en diersoorten is het noodzakelijk om te weten welke soorten in het gebied voorkomen. Indien als gevolg van werkzaamheden ten behoeve van ruimtelijke ontwikkelingen beschermde soorten worden geschaad, is een ontheffing ex art. 75 Flora- en faunawet noodzakelijk. Deze moet worden aangevraagd bij het ministerie van EL&I. Het is daarbij van belang om te weten tot welke beschermingscategorie de aanwezige soorten behoren.

De beschermde soorten zijn ingedeeld in drie categorieën:

- **algemene soorten (tabel 1-soorten);**
waarvoor geen ontheffingsplicht geldt wegens een complete vrijstelling
- **overige soorten (tabel 2-soorten);**
soorten waarvoor een vrijstelling geldt, indien wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. Voor het onderhavige project is een dergelijke gedragscode momenteel niet van toepassing, zodat ook voor deze soorten een ontheffingsplicht geldt. De voorwaarden waaronder voor deze soorten een ontheffing kan worden verkregen zijn minder streng dan voor de strikt beschermde soorten.
- **strikt beschermde soorten (tabel 3-soorten);**
soorten waarvoor een ontheffingsplicht geldt voor werkzaamheden die leiden tot verstoring van deze soorten of vernietiging van het leefgebied

Vrijstellingsbesluit

Sinds 23 februari 2005 is het Vrijstellingsbesluit van kracht. Met dit besluit is geregeld dat voor algemeen voorkomende soorten (tabel 1 soorten) een vrijstelling geldt bij ruimtelijke ingrepen en geen ontheffing meer aangevraagd hoeft te worden. Als er beschermde en minder algemene soorten (tabel 2 & 3 soorten) voorkomen is het noodzakelijk om te bepalen of deze negatieve effecten ondervinden door de wijzigingen of de werkzaamheden in het plangebied. Bij schade of verstoring van beschermde soorten dient een ontheffing aangevraagd te worden bij Dienst Regelingen.

Zorgplicht

Daarnaast geldt voor alle soorten, ook de niet beschermde soorten, een algemene zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer redelijkerwijs maatregelen neemt, dan wel redelijkerwijs handelingen met negatieve effecten achterwege laat, om schade aan plant- en diersoorten zoveel mogelijk te beperken.

Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in van de Flora- en faunawet; alle vogels zijn in Nederland gelijk beschermd. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord zijn verboden.

Jaarrond beschermde verblijfplaatsen

Tijdens werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen van vogels. Speciale bescherming genieten die vogelsoorten die het gehele jaar of jaarlijks dezelfde nestlocatie gebruiken. Deze vaste verblijfplaatsen zijn **jaarrond beschermd**.

Slechts een beperkt aantal vogelsoorten (zie tabel 2.1) bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. Deze soorten staan vermeld in categorie 1 t/m 4 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Overigens maken de meeste vogels elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik zijn alleen tijdens het broedseizoen beschermd.

Figuur 2.1: Jaarrond beschermde vogelnesten (Ministerie van LNV, 2009)

Soortnaam	Categorie vaste nesten	Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het <i>gehele seizoen</i>
Steenuil	1	Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats
Gierzwaluw, Huismus, Roek	2	Nesten van koloniebroeders die elke broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
Grote gele kwikstaart, Kerkuil, Oehoe, Ooievaar, Slechtvalk,	3	Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elke broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Sperwer, Wespandief, Zwarte wouw	4	Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen

Indien een ruimtelijke ontwikkeling negatieve effecten heeft op deze vogelsoorten is een ontheffing nodig. Voor vogels kan alleen een ontheffing worden verleend op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dit zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b);
- Veiligheid van het luchtverkeer (c);
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d).

3 Gebiedsbeschrijving

3.1 Situering plangebied

Het plan betreft de aanleg van een tweetal parkeerterrein in het dorp Espel aan weerszijde van de Espellerpad. Een groot deel van de planlocatie bestaat uit bos. Onderstaande afbeeldingen geven een indruk van het plangebied. Het plangebied dat direct grenst aan het terrein van de Ducdalf bestaat in z'n geheel uit een mooi eiken-beukenbos. Het bos is circa 50 jaar, de aanwezige bomen zijn hoofdzakelijk beuken, eiken en gewone essen, met een ondergroei van kardinaalsmuts en prunussen. In het bos is in de winter van 2012 groot onderhoud gepleegd, de ondergroei is deels verwijderd en diverse bomen zijn gekapt. De planlocatie aan de zuidzijde van het Espellerpad bestaat voor circa de helft reeds uit een verhard parkeerterrein.

Afbeelding 3.1. Enkele beelden van de beoogde parkeerplaats

3.2 Toekomstige situatie

Onderstaande figuur toont de inrichting van beide parkeerplaatsen. De parkeerplaats direct naast de Ducdalf overlapt deels met de reeds aanwezige parkeerplaats (zie foto linksboven). De bosstrook die gekapt moet worden is circa 20 x 80 meter.

4 Methode

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en ligging van de beschermde gebieden is opgebouwd uit twee onderdelen;

- een bureaustudie
- een terreinbezoek

4.1 Bureaustudie natuurwaarden

Om een inschatting te maken van de soortgroepen en specifieke soorten die in en rond het projectgebied voorkomen, zijn de landelijke databanken voor natuurwaarnemingen geraadpleegd, waaronder telmee.nl en waarneming.nl. Het invoerportaal waarneming.nl is een website waarop door vrijwilligers natuurwaarnemingen in Nederland worden verzameld. Telmee.nl is het invoerportaal van de landelijke Particuliere Gegevens-beherende Organisaties (PGO's). Er kan informatie over diverse soortgroepen tot op kilometerhokniveau worden verkregen.

Aanvullende gegevens over het mogelijk voorkomen van beschermde soorten is verkregen uit verschillende (provinciale) verspreidingsatlassen en onderzoeksrapporten afkomstig van ondermeer de RAVON en het Landschapsbeheer Flevoland en Provincie Flevoland (zie literatuurlijst). Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is nagegaan of deze soorten mogelijk in het plangebied of de omgeving kunnen voorkomen.

Het voorkomen van wettelijk beschermde soorten in het uurhok of kilometerhok betekent niet dat deze soorten zich in de omgeving van het projectgebied bevinden. Het projectgebied omvat slechts een klein deel van het kilometerhok en daarmee ook een beperkt aantal verschillende biotopen en habitats. Met behulp van het terreinbezoek is nagegaan welke dit zijn. Hierdoor kan meer duidelijkheid gegeven worden over de voorkomende dan wel verwachte soorten in het projectgebied.

5 Onderzoeksresultaten

5.1 Bureaustudie

Strikt beschermde soorten (tabel 3 - soorten) die mogelijk een relatie hebben met het plangebied zijn vleermuizen, in verband met de aanwezige bomen op het plangebied, en de rugstreepad. Door RAVON (2005) is de verspreiding van de rugstreepad in Flevoland gebiedsdekkend in beeld gebracht. Door Spitzzen - van der Sluijs (2007) is daarnaast specifiek soortonderzoek gedaan naar de Rugstreepad in de Noordoostpolder, uit het onderzoek blijkt dat de soort ook in de omgeving van Espel voorkomt. De rugstreepad is strikt beschermd, derhalve is in het veldbezoek specifiek rekening gehouden met de eventuele aanwezigheid van deze soort op het plangebied. Reinhold (2008) heeft onderzoek gedaan naar het voorkomen van vleermuizen in de bossen van de provincie Flevoland. De bossen op het plangebied worden daarin niet genoemd als geschikt voor boombewonende vleermuizen.

5.2 Terreinbezoek

Het projectgebied is bezocht op 14 maart 2012 door een deskundig ecooloog van Oranjewoud. De aanwezige bomen waren nog in winterrust en dus zonder bladeren, waardoor eventuele nesten en holen in boomstammen goed zichtbaar waren.

Op basis van de bureaustudie en de aangetroffen biotopen is een beeld te krijgen van het voorkomen van beschermde soorten. De volgende biotopen zijn aangetroffen:

- bos
- bestrating

Op het plangebied langs de Espelerweg is tevens een smalle greppel aanwezig waarin ten tijden van veldbezoek water aanwezig was maar waarin geen vissen zijn te verwachten aangezien het niet jaarrond met water is gevuld.

Bos

Het bos vormt een potentieel biotoop voor bosbewonende vleermuissoorten, vogels en zoogdieren (muizen, konijnen, kleine marterachtigen). Tijdens het veldbezoek is in het bos gericht gezocht naar beschermde waarden in het kader van de Flora- en faunawet. Bij het terreinbezoek is specifiek aandacht uit gegaan naar eventuele gaten en holen in de in de aanwezige bomen en (grote) vogelnesten. Er is gelet op vogelnesten van bijvoorbeeld roofvogels of koloniebroeders (zie tabel 2-1) aangezien deze nesten jaarrond beschermd zijn. De aanwezige bomen zijn qua omvang geschikt voor roofvogels, grote nesten zijn echter niet aangetroffen en ook niet te verwachten. Aangetroffen vogelsoorten zijn boomkruiper, koolmees, houtduif, vink, merel en winterkoning. Het plangebied is geschikt broedgebied voor allerlei park- en bosvogels. Te verwachten zoogdiersoorten in het plangebied zijn algemene zoogdieren, waaronder muizen en spitsmuis, gewone bosspitsmuis, huisspitsmuis, bosmuis, konijn, mol, vos en bunzing (allen tabel 1-soorten).

Aanwijzingen dat de te verwijderen bomen van belang zijn voor strikt beschermde vleermuizen (tabel 3-soorten) zijn niet aanwezig. Er is naast de visuele beoordeling van geschikte oude bomen met gaten en holen gezocht naar sporen die duiden op bewoning door vleermuizen. Hierbij is gelet op het voorkomen van mestsporen langs de stam. Op geen enkele boom zijn sporen aangetroffen die kunnen wijzen op het voorkomen van vleermuizen. Boombewonende vleermuizen als Gewone grootvleermuis, Franjestaart, Rosse vleermuis die in de Noordoostpolder in bomen verblijven zijn daarnaast heel erg schaars en specifiek gebonden aan de grote natuurbossen (Reinhold, 2008). Het is niet aannemelijk dat er binnen het projectgebied verblijfplaatsen of kraamkolonies van boombewonende vleermuizen aanwezig zijn.

Overige bijzondere Flora- en faunawet waarden zijn niet in het plangebied te verwachten. De Flevolandse bossen zijn vanwege de voedselrijkheid maar in zeer beperkte mate geschikte voor beschermde flora, tabel 2 of 3 soorten zijn niet op de planlocatie te verwachten. De strikt beschermde

rugstreeppad die voorkomt in de omgeving van het plangebied is niet te verwachten op de planlocatie. De rugstreeppad leeft in het open polderlandschap en gebruikt smalle ondiepe kavelsloten om eieren af te zetten, geschikt leefgebied voor deze soort is niet op de planlocatie aanwezig. Dat geldt evenmin voor andere beschermde soortengroepen met beschermde soorten (reptielen, vlinders, libellen).

5.3 Conclusie Natuurwaarden

Uit de resultaten van de bureaustudie en het terreinbezoek blijkt dat in het plangebied algemeen beschermde soorten voor kunnen komen. Het gaat hier om soorten die algemeen voorkomen in Nederland. De aanwezigheid van boombewonende strikt beschermde vleermuizen en jaarrond beschermde nesten (categorie 1 t/ 4) in de te kappen bomen kan worden uitgesloten.

Algemene soorten

Sinds 23 februari 2005 is het Vrijstellingbesluit bij artikel 75 Flora- en faunawet van kracht. Voor de algemene soorten van Tabel 1 zoals een bosmuis of huisspitsmuis geldt sindsdien een vrijstelling voor artikelen 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld, mits de zorgplicht in acht wordt genomen.

Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in Tabel 1 t/m 3 van de Flora- en faunawet; alle vogels zijn in Nederland beschermd. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord zijn verboden.

6 Toetsing aan natuurwetgeving

6.1 Effecten op de beschermde gebieden

Het plangebied ligt niet in, of in de buurt van, een Natura 2000-gebied het plangebied maakt evenmin onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) of een ecologische verbindingzone. Derhalve is de gebiedsbescherming niet relevant.

6.2 Effecten op beschermde soorten

Uit de bureaustudie en het veldbezoek is naar voren gekomen dat ter plaatse van het plangebied algemeen beschermde soorten voorkomen (soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet). In deze paragraaf worden de mogelijke effecten beschreven van de herinrichting van het terrein voor de aanwezige soortgroepen.

6.2.1 Vogels

De aanwezige begroeiing vormt geschikte broedterrein voor een aantal specifieke bos- en parkvogels. Alle broedende vogels zijn gelijk beschermd. Wettelijk gezien is het niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verstoren en verjagen van broedende vogels. Derhalve is een juiste planning voor het kappen van de aanwezige begroeiing noodzakelijk, het moet buiten het broedseizoen plaatsvinden. Indien de werkzaamheden buiten het broedseizoen worden uitgevoerd wordt voorkomen dat broedende vogels worden verstoord en overtreding van de Flora- en faunawet voorkomen.

De gunstige staat van instandhouding van de op het terrein voorkomende of verwachte vogelsoorten zal niet worden aangetast als gevolg van de ontwikkeling. De vegetatie dient buiten het broedseizoen te worden verwijderd.

6.2.2 Zoogdieren

Graaf- en kapwerkzaamheden kunnen met name schade veroorzaken aan algemene (muizen)soorten. Deze schade is maar moeilijk te voorkomen, omdat deze soorten bij onraad hun hol in vluchten. Ze leven echter geen van alle in kolonies. Door deze solitaire levenswijze en de hoge reproductiesnelheid zal geen schade optreden op populatieniveau van de aanwezige soorten. Het omvormen van bos naar een parkeerplaats vormt een verlies van geschikt leefgebied. De gunstige staat van instandhouding van de aanwezige soorten komt hierdoor echter niet in het gedrang, het zijn algemene soorten die wijdverspreid voorkomen.

Grotere zoogdieren als konijn en egel hebben grote leefgebieden en zullen tijdens de aanleg werkzaamheden het plangebied mijden. In de omgeving is voldoende geschikt leef- en rustgebied aanwezig voor deze soorten. Effecten op populatieniveau van deze middelgrote soorten worden uitgesloten. Negatieve effecten op vleermuizen binnen het projectgebied zijn niet te verwachten. De aanwezige bomen hebben geen functie als verblijfplaats voor vleermuizen.

De gunstige staat van instandhouding van voorkomende en verwachte zoogdieren zal niet worden aangetast als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

6.2.3 Amfibieën

De planlocatie en omgeving is een leefgebied voor diverse soorten amfibieën. In de Noordoostpolder komen wijdverspreide soorten voor zoals de Groene kikker, de Bruine kikker, de Bastaardkikker, de Gewone pad en de Kleine watersalamander. Het bos is geen geschikt leefgebied voor de rugstreeppad.

Voor de algemene soorten amfibieën die naar verwachting in het plangebied voorkomen, namelijk de groene kikkers zijn de effecten beperkt. Omdat deze soorten (deels) op het land overwinteren is het raadzaam om de vegetatie en strooisellaag te verwijderen voordat de winterrust intreedt. Door het

plangebied ongeschikt te maken voor overwintering wordt voorkomen dat individuen van deze soorten in hun winterrust worden verstoord of mee afgegraven en daarbij gedood worden. Voornoemde soorten zijn algemeen voorkomend in Nederland en er is veel alternatief leefgebied in de omgeving.

De gunstige staat van instandhouding van de voorkomende soorten amfibieën zal niet worden aangetast als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling, mits de zorgplicht in acht wordt genomen.

6.2.4 Planten

Er zijn geen effecten te verwachten op beschermde planten aangezien deze niet op de planlocatie zijn aangetroffen en evenmin te verwachten.

6.2.5 Overige beschermde soorten

Er zijn geen effecten te verwachten op overige beschermde soorten uit de soortgroepen, dagvlinders, reptielen, vissen, libellen of ongewervelde. De beschermde soorten uit deze soortgroepen zijn niet aangetroffen tijdens het terreinbezoek en de aangetroffen biotopen zijn niet geschikt voor de beschermde soorten uit deze soortgroepen.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusie

Kort samengevat is het resultaat van de natuurtoets dat zich ter hoogte van het projectgebied maar in beperkte mate beschermde flora en fauna aanwezig is. De aanwezige soorten behoren tot de algemeen beschermde soorten welke zijn opgenomen op tabel 1 van de Flora- en faunawet. Op 23 februari 2005 is de Algemene Maatregel van Bestuur met betrekking tot artikel 75 van de Flora- en faunawet in werking getreden. Middels deze AMvB is een algemene vrijstelling geregeld van de ontheffingsplicht, het werk kan derhalve zonder ontheffing uitgevoerd worden, er dient echter wel rekening gehouden te worden met de zorgplicht. Op het plangebied zijn diverse broedende vogelsoorten in het voorjaar te verwachten waardoor het groen niet gedurende het voorjaar gekapt mag worden.

7.2 Zorgplicht

Voor alle beschermde soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan beschermde soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen.

Werken buiten kwetsbare periode

De kwetsbare perioden voor de verschillende soortgroepen zijn niet allen gelijk. Als 'veilige' periode voor alle groepen geldt in het algemeen de periode van half augustus tot half november, de periode waarin de voortplantingstijd achter de rug is en dieren als kleinere zoogdieren en amfibieën nog niet in winterslaap zijn. Indien voorbereidende werkzaamheden, bijvoorbeeld bouwrijp maken, in die periode worden uitgevoerd, kan daarna gedurende het winterseizoen en het daarop volgende voorjaar probleemloos worden gewerkt.

Werken in kwetsbare periode

Indien vooraf bekend is dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd binnen de kwetsbare perioden van de soorten, is het zaak ervoor te zorgen dat het gebied tegen die tijd ongeschikt is als leefgebied voor die soorten. Zo kan bijvoorbeeld vegetatie gedurende het groeiseizoen worden verwijderd, zodat er geen vogels gaan broeden en het tegen de winter ook ongeschikt is voor kleine zoogdieren die in winterslaap gaan. Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden beschermde soorten worden waargenomen dienen maatregelen te worden genomen om schade aan deze individuen zo veel mogelijk te voorkomen.

7.3 Tot slot

De voorliggende natuurtoets is gebaseerd op inventarisatiegegevens van derden, literatuuronderzoek en een verkennend terreinbezoek.

Een dergelijk onderzoek kan niet geheel uitsluiten, dat tijdens de uitvoering van de werkzaamheden, (strikt) beschermde soorten worden aangetroffen. Gezien het gebruik en de kennis van aanwezige natuurwaarden in het plangebied worden de risico's op verstoring van beschermde soorten als minimaal ingeschat. Eventueel aangetroffen soorten dienen verplaatst te worden naar geschikt leefgebied in de omgeving.

Literatuur

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. Van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992.

Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, 3e herziene druk.

Greve M.S.E. H. Miedema, 2010.

Wezenlijke kenmerken en waarden EHS Gemeenten Noordoostpolder en Urk. A & W-rapport 1360 Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.

Heemskerk R., 2004.

Beveronderzoek in Flevoland. resultaten 2007. Landschapbeheer Flevoland. Rapportnummer LBF-2007-012.

Lange, R., P. Twisk, A. van Winden & A. van Diepenbeek, 1994.

Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij KNNV en VZZ i.s.m. Vereniging Natuurmonumenten.

Lenders, H.J.R., C.C.H. Marijnissen & R.P.W.H. Felix, 1993.

Waarnemen en herkennen van amfibieën en reptielen in het veld. Uitgave van de Stichting RAVON, Nijmegen.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009.

Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Augustus 2009.

Provincie Flevoland 2011.

Natuurbeheerplan 2012. Provinciale staten van Flevoland, Lelystad

Reinhold, J., A-J Haarsma, J.R. Regelink & H.J.G.A. Limpens, 2007.

Vleermuizen in Flevoland: een beschermde diergroep in beeld gebracht. Eindrapportage 2007 Landschapsbeheer Flevoland i.s.m. Zoogdierverseniging VZZ Arnhem.

Reinhold, J., 2009

Beveronderzoek in Flevoland, resultaten 2009. Landschapsbeheer Flevoland, rapportnummer LBF-2009-004

Rijsewijk, A.C., van, W. Bosman & R. Zollinger, 2005.

Gebiedsdekkend onderzoek naar het voorkomen van de rugstreeppad (*Bufo calamita*) in de provincie Flevoland. Stichting RAVON, Nijmegen.

Spitzen - van der Sluijs, A. M., R. Zollinger & A. C. van Rijsewijk, oktober 2007

Ecologisch onderzoek aan de rugstreeppad in de Noordoostpolder. Een rapportage van RAVON in opdracht van de Provincie Flevoland.

Reinhold, J., 2008

Bosbeheer en vleermuizen in Flevoland. Landschapsbeheer Flevoland

SOVON, 2002.

Atlas van de Nederlandse broedvogels. SOVON Vogelonderzoek Nederland, KNNV Uitgeverij / Naturalis / EIS-Nederland.

Internet:

Quick scan Flora en fauna

Projectnr. 231991.06
16 maart 2012, revisie 0.0

www.ravon.nl
www.telmee.nl
www.waarneming.nl
www.zoogdieratlas.nl

Bijlage 1: Wettelijk Kader

Hieronder volgt een algemene beschrijving van de Natuurwetgeving, gevolgd door betreffende onderdelen van de wetgeving.

De Nederlandse natuurwetgeving

De Nederlandse natuurwetgeving valt uiteen in gebiedsbescherming en soortbescherming. De gebiedsbescherming is geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet 1998 en omvat de Natura 2000-gebieden. In de Natura 2000-gebieden zijn de beschermde natuurmonumenten alsmede de gebieden met de status Vogel- en/of de Habitatrichtlijn-gebied (voorheen Speciale Beschermings-Zones (SBZ's) opgenomen.

Globaal kan gesteld worden dat de gebiedsbescherming gericht is op de bescherming van de waarden waarvoor een gebied is aangewezen. Deze bescherming is gebiedspecifiek, maar kent wel de zogenaamde externe werking. Dat wil zeggen dat ook handelingen buiten het beschermde gebied niet mogen leiden tot verlies aan kwaliteit in het beschermde gebied.

De soortbescherming is opgenomen in de Flora- en faunawet. Deze wet omvat ook de bescherming van Habitatrichtlijnsoorten buiten de aangewezen Natura 2000-gebieden welke zijn vermeld in bijlage IV. Deze bescherming geldt overal in Nederland, ook in de beschermde gebieden. De soortbescherming kent geen externe werking. Projecten worden getoetst aan de directe invloed op beschermde waarden binnen de grenzen van het projectgebied.

Conform deze wet is de initiatiefnemer bij ruimtelijke ingrepen verplicht op de hoogte te zijn van mogelijke voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied.

Vanuit de kennis dienen plannen en projecten getoetst te worden aan eventuele strijdigheid met de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet (zie paragraaf 2.2 van het voorgaande rapport).

Flora- en faunawet

Onder de werking van de Flora- en faunawet vallen circa 1.000 dier- en plantensoorten. Alle inheemse zoogdieren (m.u.v. de huismuis en zwarte en bruine rat), vogels, amfibieën en reptielen zijn beschermd. Tevens hebben een aantal soorten planten, vissen, insecten en ongewervelden een beschermde status. Voor de in het wild voorkomende planten en dieren geldt de algemene zorgplicht (art. 2).

Volgens de Flora- en faunawet mogen beschermde dier- en plantensoorten niet worden verwond, gevangen, opzettelijk worden verontrust of gedood. Voortplanting- of vaste rust- of verblijfplaatsen mogen niet worden beschadigd, vernield of verstoord.

Beschermde planten mogen op geen enkele wijze van hun groeiplaats worden verwijderd of vernield. De verbodsbepalingen van de wet staan genoemd in onderstaand kader.

Verboden handelingen met betrekking tot beschermde planten:

- Artikel 8: Het plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op andere wijze van de groeiplaats verwijderen van planten
- Artikel 13: Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van planten

Verboden handelingen met betrekking tot beschermde dieren:

- Artikel 9: Het doden, verwonden, vangen of bemachtigen van dieren. Het met het oog op bovenstaande doelen opsporen van dieren.
- Artikel 10: Het opzettelijk verontrusten van dieren
- Artikel 11: Het beschadigen, vernielen, uithalen wegnemen, verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren.
- Artikel 13: Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van dieren

5

De werkingssfeer van de Flora- en faunawet is niet beperkt tot of gerelateerd aan speciaal aangewezen gebieden, maar geeft soorten **overal** in Nederland bescherming.

In artikel 75 van de Flora- en faunawet¹ worden de ontheffingsmogelijkheden weergegeven. Op 23 februari 2005 is de Algemene Maatregel van Bestuur m.b.t. artikel 75 van de Flora- en faunawet in werking getreden. Middels deze AMvB wordt onder bepaalde voorwaarden een algemene vrijstelling geregeld van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet. Deze vrijstelling geldt voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig gebruik en bestendig beheer en onderhoud en voor bepaalde (algemeen voorkomende) soorten. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af het de dier- of plantensoorten die voorkomen in het plangebied. In de AMvB worden hiertoe verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime AMvB:

Voor deze soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht. Voor deze soorten is derhalve geen ontheffing nodig. Wel geldt ten aanzien van deze soorten de zorgplicht, die eveneens van de Flora- en faunawet uitgaat.

Soorten die vallen onder de vrijstelling betreft onder andere algemene zoogdiersoorten, zoals algemene muizen- en spitsmuizen, de Egel, Konijn en Mol, Ree en Vos, algemene amfibieënsoorten, waaronder de Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander en plantensoorten als Grasklokje en Gewone dotterbloem.

- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime AMvB:

Voor soorten van tabel 2 van de AMvB is bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht, indien gewerkt wordt volgens een door het Ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode. Ontbreekt zo'n gedragscode, dan dient ontheffing aangevraagd te worden, welke wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort' (lichte toets). Daarnaast geldt ook voor soorten van tabel 2 de algemene zorgplicht.

- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in Bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime AMvB.

Voor soorten van tabel 3 geldt het zwaarste beschermingsregime en is bij ruimtelijke ontwikkelingen geen vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht, ook niet met een gedragscode. Voor deze soorten dient een ontheffing aangevraagd te worden, welke aan vier criteria wordt getoetst (zware toets): de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats wordt niet aangetast, er is sprake van een in of bij wet genoemd belang, er is geen alternatief en 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'. Daarnaast geldt ook voor soorten van tabel 3 de algemene zorgplicht.

Voor Bijlage 1 soorten uit Tabel 3 kan ontheffing worden aangevraagd op grond van alle belangen genoemd in het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten. In de praktijk komen bij Bijlage 1- soorten onderstaande vier belangen het meeste voor bij een ontheffing voor een ruimtelijke ingreep:

1. Bescherming van flora en fauna (b);
2. Volksgezondheid of openbare veiligheid (d);
3. Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e);
4. Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimte inrichting of ontwikkeling (j)

Voor Bijlage IV-soorten van de Habitatrichtlijn uit Tabel 3 geldt voor een ruimtelijke ingreep alleen ontheffing wordt verleend op grond van een belang uit de Habitatrichtlijn:

1. Bescherming flora en fauna (b)
2. Volksgezondheid of openbare veiligheid (d);
3. Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e);

¹ Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijzigingen van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen.

- Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in Tabel 1 t/m 3; alle vogels zijn in Nederland gelijk beschermd. T.a.v. vogels geldt, dat werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord verboden zijn.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen geldt een vrijstelling wanneer gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Ontbreekt zo'n gedragscode dan dient formeel een ontheffing te worden aangevraagd. Voor broedvogels wordt echter geen ontheffing verleend waarbij als voorwaarde wordt gesteld dat broedvogels niet verstoord mogen worden tijdens het kwetsbare broedseizoen; dit mede in het kader van de algemene zorgplicht die ook voor vogels geldt.

Bescherming van vogelnesten

Tijdens werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen. Hiervoor is geen standaardperiode, het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keer elk jaar terug naar hetzelfde nest. Deze soorten staan vermeld in categorie 1 t/m 4 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Indien de werkzaamheden effect hebben op deze soorten is een ontheffing nodig. Voor vogels kan alleen een ontheffing worden verleend op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dit zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b);
- Veiligheid van het luchtverkeer (c);
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d).

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik zijn alleen tijdens het broedseizoen beschermd. Voor deze soorten* is geen ontheffing nodig, indien werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden of maatregelen zijn getroffen om te voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats gaan vestigen tijdens het broedseizoen. Buiten het broedseizoen mag van deze soorten het nest worden verplaatst of verwijderd.

* Een deel van deze soorten zijn ondergebracht in categorie 5 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Hoewel het onderbrengen van deze soorten op deze lijst anders doet vermoeden is de vaste rust- en verblijfplaats van deze vogels niet jaarrond beschermd. Dit betreffen namelijk vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor gebroed hebben of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.